

Ts. Phạm Đình Bá - Covid ở Israel và bài học kế tiếp cho Việt Nam

12/9/2021

Israeli Data: August 15, 2021					
From: https://datadashboard.health.gov.il/COVID-19/general					
Age	Population (%)		Severe cases		Efficacy
	Not Vax %	Fully Vax %	Not Vax per 100k	Fully Vax per 100k	vs. severe disease
All ages	1,302,912 18.2%	5,634,634 78.7%	214 16.4	301 5.3	67.5%
<50	1,116,834 23.3%	3,501,118 73.0%	43 3.9	11 0.3	91.8%
>50	186,078 7.9%	2,133,516 90.4%	171 91.9	290 13.6	85.2%

This strange result illustrates something called **Simpson's Paradox**, in this case meaning you can have **very high efficacy in each group**, but the **overall efficacy looks much lower** because one group (older people) is **more vaccinated** and has a **much higher risk of severe disease**.

Israel, từng dẫn đầu trong cuộc đua toàn cầu để sống chung với Covid-19, hiện là một trong những điểm nóng về đại dịch trên thế giới.

Theo số liệu của Đại học Johns Hopkins, Israel từng được dự đoán là quốc gia đầu tiên tiêm chủng cho toàn bộ dân số. Nhưng Israel lại có số ca trung bình theo đầu người cao nhất so với bất kỳ nước nào khác trong tuần tính đến ngày 4 tháng 9. Đồng thời, mặc dù với tỷ lệ tiêm chủng vượt trội trước đây, Israel đã thụt lùi trên bảng xếp hạng.

Với 9 triệu dân, Israel đã trở thành trường hợp thử nghiệm cho việc mở cửa lại xã hội và kinh tế vào tháng 4 khi phần lớn châu Âu và Mỹ vẫn đang trong tình trạng giãn cách xã hội. Tuy nhiên, giờ đây Israel là bài học kế tiếp cho những nơi đang cố gắng tiêm chủng vắc xin cho toàn dân nhằm hy vọng mở cửa lại xã hội và kinh tế.

Bài học này không chỉ là về việc mọi người có bị nhiễm coronavirus hay không mà còn là 1) mức độ nghiêm trọng của dịch bệnh ở người đã tiêm chủng, và 2) đảm bảo rằng

vắc-xin vẫn hoạt động với các biến thể (ví dụ như Delta) có khả năng lây nhiễm cao và khả năng làm suy giảm miễn dịch từ vắc xin hay miễn dịch từ bị lây nhiễm.

Gần đây, Israel đã dẫn đầu trong tiêm chủng cho trẻ em và triển khai tiêm tăng cường đợt ba với vắc xin Pfizer sau khi nghiên cứu cho thấy khả năng miễn dịch giảm dần theo thời gian. Khoảng 100.000 người Israel đang được tiêm chủng mỗi ngày, phần lớn trong số họ được tiêm mũi thứ ba.

Eyal Leshem, giáo sư chuyên về các bệnh truyền nhiễm tại Trung tâm Y tế Sheba ở Tel Ha-Shomer cho biết: “Nếu bạn có thể duy trì cuộc sống mà xã hội không bị khóa và tránh được số lượng rất cao các trường hợp nhập viện và tử vong, thì cuộc sống chung với Covid sẽ như thế nào?”.

Kể từ tháng 4, Israel đã giảm từ vị trí thứ nhất xuống vị trí thứ 33 trong bảng dữ liệu tiêm chủng vắc-xin ở cấp quốc gia. Israel gặp khó khăn về tiêm chủng cho cộng đồng Ả Rập trong nước và dân Do Thái Chính thống giáo vì các cộng đồng này lưỡng lự với vắc xin. Khoảng 61% người Israel đã được tiêm hai liều, như vậy Israel bị qua mặt bởi những nước như Pháp và Tây Ban Nha, khi hai nước này không có tỷ lệ tiêm chủng cao vào đầu năm 2021.

Gánh nặng Covid-19 ở Israel

Với lây lan của biến thể Delta trong mùa hè 2021, Israel đã chứng kiến số ca tăng cao, đạt mức cao nhất là 11.316 ca hàng ngày vào ngày 2 tháng 9. Số người bị ốm nặng và phải nhập viện, tuy nhiên, đã tăng ít hơn, đạt đỉnh 751 vào cuối tháng 8, so với 1.183 vào giữa tháng 1. Xu hướng bây giờ là nhập viện và tử vong đã giảm đi.

Các ca nhiễm tăng cao ở các ca chưa được tiêm chủng, đặc biệt là trẻ em. Cũng có những trường hợp được gọi là nhiễm trùng đợt phá ở những người đã được tiêm chủng.

Dữ liệu từ Israel cho thấy những người không được tiêm chủng có rủi ro >10 lần về nhập viện và bệnh lý nghiêm trọng so với những người đã được tiêm hai liều. Với những người đã tiêm chủng, tuy khả năng miễn dịch có thể suy giảm, nhưng các mũi tiêm vẫn mang lại hiệu quả bảo vệ về tác hại của lây nhiễm.

Đối với các hệ thống y tế công cộng và các chính phủ, việc quản lý đại dịch trở thành tập trung vào việc bảo vệ những người cao tuổi khi các ca bệnh ở trẻ em đang gia tăng. Tầm quan trọng của bảo vệ người già càng được nâng cao khi hàng triệu trẻ em trở lại trường học vào tuần trước và Tết Do Thái trong tuần này.

Các nhà dịch tễ học cho biết các ca mắc bệnh trong số những người trên 30 tuổi đã giảm xuống nhờ vào tiêm chủng tăng cường và duy trì việc hạn chế đối với các quán ăn và nhà hàng ngay cả đối với những người đã được tiêm chủng đầy đủ. Theo chủ tịch ban cố vấn chuyên gia của chính phủ, tỷ lệ ca mới cao nhất trong những tuần gần đây là ở trẻ em dưới 12 tuổi, theo dữ liệu từ mức thử nghiệm rộng.

Bài học về thách thức mới

“Suy giảm khả năng miễn dịch là một thách thức thực sự mà mọi quốc gia cần phải chuẩn bị một kế hoạch dự phòng để giải quyết,” theo ông Balicer, giám đốc đối mới của một tổ chức duy trì sức khỏe ở Israel. Dữ liệu từ Israel trong những tuần tới sẽ cho phép thế giới đánh giá hiệu quả của chương tiêm chủng tăng cường, ông nói.

Theo Bộ Y tế Israel, kể từ ngày 6 tháng 9, ít nhất 2,6 triệu người ở Israel - khoảng 28% dân số - đã được tiêm tăng cường vắc-xin Pfizer. Con số này tăng lên ít nhất 64% đối với những người trong độ tuổi trên 60. Đáng chú ý, mũi tiêm tăng cường cũng có sẵn cho bất kỳ ai trên 12 tuổi đã được tiêm phòng ít nhất 5 tháng trước.

Việc trẻ em vào trường trở lại có thể có nhiều hệ lụy không lường về lây nhiễm, khi trẻ em về nhà với Covid-19, ông Balicer nói.

Bản đồ xếp hạng lây nhiễm của Tổ chức Y tế Thế giới đưa Israel vào top 5 trong khu vực châu Âu rộng. Dữ liệu tổng hợp cho thấy các khu vực có tỷ lệ lây nhiễm cao nhất trong 7 ngày là ở Scotland, nơi 68% dân số được tiêm chủng đầy đủ. Các ca gia tăng sau khi các hạn chế được dỡ bỏ và sau đó các trường học mở cửa lại vào giữa tháng Tám.

Giáo sư về các bệnh truyền nhiễm Eyal Leshem ở Israel nói: “Nếu chúng ta nhìn lại một năm trước, chúng ta hầu như không có biện pháp bảo vệ nào ngoài việc khóa cửa hoàn toàn. Bây giờ, chúng tôi có một hệ thống giáo dục mở, thương mại hoàn toàn mở và mặc dù có hơn 50.000 ca mỗi tuần, chúng tôi không thấy sự gia tăng về số ca nhiễm cần nhập viện.”

Nguồn: Bloomberg News. Israel's Covid surge shows the world what's coming next.
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-09-07/israel-s-covid-surge-shows-the-world-what-s-coming-next>